

VÝZKUMNÝ NÁVRH

- Téma:** Specifika výchovy a vzdělávání dětí se syndromem ADHD
- Výzkumný problém:** Specifické projevy chování dětí se syndromem ADHD
- Hlavní výzkumná otázka:** Jaké jsou pro rodiče hlavní překážky ve výchově a vzdělávání dětí se syndromem ADHD?
- Vedlejší výzkumná otázka:** Jak vnímají rodiče dětí s ADHD jejich specifika při výchově a vzdělávání?

Cíl výzkumného návrhu: Ve svém výzkumném návrhu se budu zabývat problematikou ADHD neboli syndromem deficitu pozornosti s hyperaktivitou. Děti s tímto syndromem jsou rizikovou skupinou pro vznik poruchy chování. Proto se chci zaměřit na specifika, se kterými se rodiče těchto dětí při jejich výchově a vzdělávání potýkají. Především na specifické projevy chování těchto dětí.

Cílem mého výzkumného návrhu bude odhalit, s jakými hlavními překážkami se potýkají rodiče při výchově a vzdělávání dětí se syndromem ADHD. Zda se obtíže podobají nebo má každá rodina individuální překážky. Zda je možno tyto překážky eliminovat či úplně odstranit.

Výzkumná strategie - Jako výzkumnou strategii jsem zvolila kvalitativní výzkum, konkrétně rozhovor s rodiči dětí s ADHD. Tato metoda mi v tomto případě přijde, jako nejvhodnější a nejefektivnější. Při osobním kontaktu s rodiči se mohou ptát na možné další otázky, které z rozhovoru mohou dále vyplynout. Za základní a prvotní krok považuji kontaktování rodičů dětí se syndromem ADHD. Jelikož je v Brně ZŠ (Palackého 68), která má speciální třídy pro děti se syndromem ADHD pokusím se prostřednictvím této školy s rodiči kontaktovat. Při výběru vzorku výzkumu mohu použít i metodu tzv. sněhové koule, kdy prostřednictvím těchto oslovených rodičů mohu získat kontakty na další rodiče dětí se syndromem ADHD. Rozhovor bych chtěla realizovat s přibližně pěti rodiči dětí. Preferovala bych osobní kontakt při jednání z důvodu podrobného vysvětlení výzkumného záměru.

Úryvek z připravovaného scénáře rozhovoru:

Kdy jste zjistili, že má Vaše dítě jiné známky chování než ostatní děti?

Jaké kroky jste podnikli?

Jaká byla Vaše reakce, když dítěti diagnostikovali syndrom ADHD?

Jak se změnil Váš přístup k dítěti?

Jak reagovala Vaše rodina a neblíží okolí?

Ovlivňuje chování Vašeho dítěte vztahy v rodině?

Jaké projevy chování Vašeho dítěte Vás nejvíce trápí?

Jak reaguje na chování Vašeho dítěte běžné okolí? (neznámí lidé)

Jste spokojeni s přístupem učitelů k Vašemu dítěti?

Užívá vaše dítě nějaké medikamenty.

Změnilo se nějak Vaše dítě po užívání medikamentů?

Jak vidíte změnu chování Vašeho dítěte do budoucna? (zhoršení či zlepšení)

Praktické a etické problémy: Jako jeden z problémů může být neochota rodičů spolupracovat při mém výzkumném šetření. Přece jen jde o otázky týkající se jejich dětí a rodiny. Proto mohou rodiče spolupráci odmítnout z toho důvodu, že nechtějí hovořit o svém soukromí. Někteří rodiče těžce nesou odlišnost svých dětí a mohou tak informace o nich zkreslovat. I co se týče výchovného stylu v rodině, nemusejí odpovídat vždy zcela podle pravdy. Rodiče mohou také odmítnout spolupráci z důvodů obav zveřejnění jejich soukromých věcí. V tomto případě budu rodiče samozřejmě informovat, jak budu postupovat, abych je ujistila, že nebudu nikde zveřejňovat jejich jména a ani žádné údaje.

Záznam z prvního realizovaného rozhovoru:

Kdy jste zjistili, že má Vaše dítě jiné známky chování než ostatní děti?

„Už od malička byl živé dítě, ale tomu jsme nepřikládali větší pozornosti. V mateřské škole patřil mezi živé děti, ale v tomto věku jsou děti často rozjívěné. Začali jsme si ovšem všimnout, jakoby nás někdy neslyšel nebo ignoroval. Až při nástupu do základní školy se svým chováním

začal odlišovat od ostatních dětí ve třídě. Začal nosit neustále poznámky. Začali jsme být zoufalí, že máme nevychované dítě.“

Jaké kroky jste podnikli?

„Po incidentu ve škole nás kontaktovala paní psychologka, která se školou spolupracuje a do školy pravidelně dochází. Na její doporučení jsme navštívili se synem pedagogicko psychologickou poradnu. Tam se syn podrobil několika psychologickým testům a nakonec nám bylo oznámeno, že syn má poruchu pozornosti a je hyperaktivní tedy, že má ADHD.“

Jaká byla Vaše reakce, když dítěti diagnostikovali syndrom ADHD?

„Nejdříve jsem byla zaskočená. Nevěděla jsem, že něco takového existuje. Na jednu stranu to byla úleva, že nemáme nevychované dítě, že je prostě nemocný, že za to nemůže. Na druhou stranu jsem, ale nevěděla co bude dál, jak se máme k synovi správně chovat.“

Jak se změnil Váš přístup k dítěti?

„Začali jsme se mu více věnovat, ne že bychom se mu dříve nevěnovali, ale změnili jsme k němu přístup. Neokřikovali jsme ho při každém jeho „výlevu“, snažili jsme se k němu přistupovat s klidem. Syn je doma zvladatelný, ale problémy máme ve škole.“

O jaké problémy se jedná?

„Syn nerespektuje autoritu, takže veškeré problémy s posloucháním učitelů s plněním úkolů. Často neplní požadovaný úkol v hodině, během hodiny se zvedne a chodí po třídě. Samozřejmě jeho spolužáci tyto projevy vnímají jinak, nevědí, že za to syn nemůže a tak syn není ve třídě moc oblíbený, ale pár kamarádů má. Potřeboval by jednoho, kterého by se mohl chytit, nějakého tahouna třídy.“

Jak reagovala Vaše rodina a neblíží okolí?

„Téměř podobně jako my. Začali se více zajímat o to, co je to ADHD a to jak mají k synovi přistupovat. Moje máma si začala půjčovat literaturu s tímhle tématem a velmi se o to zajímá.“

Ovlivňuje chování Vašeho dítěte vztahy v rodině?

„Spíše jsou naše vztahy mnohem lepší. Všichni se snažíme pomáhat a co nejlépe přistupovat k synovi.“

Jak reaguje na chování Vašeho dítěte běžné okolí? (neznámí lidé)

„Z pozorování okolních lidí si myslím, že si o mém synovi myslí, že je nevychovaný a o nás, že nezvládáme jeho výchovu. Kdybych tuto diagnózu neznala, tak bych si to asi také myslela.“

Jste spokojeni s přístupem učitelů k Vašemu dítěti?

„Po diagnostikování ADHD se přístup k mému synovi ve škole zlepšil, ale stále u starších učitelů máme problémy. Syn bohužel, jak jsem říkala nerespektuje autoritu hlavně ve škole, takže se stále potýkáme s tím, že nosí poznámky, že ho někde nějaký učitel viděl, že například vyhrožoval ostatním dětem kamenem a po napomenutí tím kamenem vyhrožoval i onomu učiteli.“

Užívá vaše dítě nějaké medikamenty?

„Momentálně ne, ale v poradně nás o tomto možném způsobu informovali, ale zatím nám řekli, že není potřeba, aby syn nějaké léky bral.“

Změnilo se nějak Vaše dítě po užívání medikamentů?

Jak vidíte změnu chování Vašeho dítěte do budoucna? (zhoršení či zlepšení)

„Věříme, že čím bude syn starší, tím se jeho chování i hyperaktivita zmírní, doufám, že i úplně zmizí. V poradně nám řekl, že v devadesáti procentech tyto projevy do dospělosti vymizí.“

Literatura:

- BRAGDON, A. GAMON, D. *Když mozek pracuje jinak*. 1. Vyd. Praha: Portál, 2006. 113 s. ISBN 80-7367-066-6.
- DRTÍLKOVÁ, I. *Hyperkinetická porucha: ADHD*. 1. Vyd. Praha: Galén, 2007. 268 s. ISBN 978-80-7262-419-5.
- GOETZ, M. *ADHD – Porucha pozornosti s hyperaktivitou: přípučka pro starostlivé rodiče a zodpovědné učitele*. 1. Vyd. Praha: Galén, 2009. 160 s. ISBN 978-80-7262-630-4.
- JUCOVIČOVÁ, D. *Neklidné a nesoustředěné dítě ve škole a v rodině: základní projevy ADHD, zásady výchovného vedení, působení relaxačních technik*. 1. Vyd. Praha: Grada, 2010. 238 s. ISBN 978-80-247-2697-7.
- JUCOVIČOVÁ, D., ŽÁČKOVÁ, H. *Neklidné a nesoustředěné děti ve škole a v rodině*. Praha: Grada, 2010. 238 s. ISBN 978-80-247-2697-7.
- MICHALOVÁ, Z. *Sondy do problematiky specifických poruch chování*. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 2007. 207 s. ISBN 80-7311-075-8.
- MUNDEN, A. *Poruchy pozornosti a hyperaktivita: Přehled současných poznatků a přístupů pro rodiče a odborníky*. 3. Vyd. Praha: Portál, 2008. 119 s. ISBN 978-80-7367-430-4.
- TRAIN, A. *Specifické poruchy chování a pozornosti: jak jednat s velmi neklidnými dětmi*. 1. Vyd. Praha: Portál, 1997. 164 s. ISBN 80-7178-131-2.
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum, 2005. 467 s. ISBN 80-246-0956-8.
- VOJTOVÁ, V. *Inkluzivní vzdělávání žáků v riziku a s poruchami chování jako perspektiva kvality života v dospělosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 330 s. ISBN 978-80-210-5159-1.
- VOJTOVÁ, V. *Přístupy k poruchám emocí a chování v současnosti*. Brno: MU, 2008. 136 s. ISBN 978-80-210-4573-6.

WEISS, G. *Hyperactive children grand up: ADHD in children, adolescents, and adults.*

New York: The Guilford press. 1993. 473 s. ISBN 0-89862-039-2.